

וְיִשְׁמַעְלָהוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וְיִשְׁמַעְלָהוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וְיִשְׁמַעְלָהוּ בְּכָל־הָאָרֶץ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

(ג) אָרְבֵּן-נִתְנָהָל וּמִחֲצִית־הַשָּׂקָל, אָכַל לֶעָם שֶׁל הַמֶּגֶן-אֲבָרָהָם מוֹדִים, וְכֵן מִרְכָּח מִבֵּית הַתֹּהֲרָא. אָכֵן בְּאַלְיָה רַבָּה וּפְרִי-מִגְדִּים מִצְדִּים דְּאָפְשֵׁר וְחָטָם מִדְּרֹבָן מִשְׁעֵם הָהוּא תְּשִׁימִישׁ אֲדָם וְתִשְׁמִישׁ מִשְׁמִשׁוֹ, בְּאִילֵי שְׁמִינִת עֲלִיו אָכַל לִלְלוֹת וְגַם תּוֹחֵב לִפְעָמִים בְּרָאשׁוֹ עָלֵי שֵׁשׁ בּוֹ שִׁשָּׁן, עֵצִן שָׁם: (ג) ר"ו, וְיִשְׁמַע שֶׁם דְּפִסּוּלִים רַק מִדְּרֹבָן, וְכֵן מִרְכָּח בְּמִמָּרָא: (ד) אֲחֻרּוֹנִים: (ה) פְּרִי-מִגְדִּים וּבִכּוּרֵי-עֵצָב: (ו) בֵּית־ח: (ז) בֵּית-יִיטֹף בְּשֵׁם הָרֹא"ש: (ח) וְעֵצִן בִּינְיָה-דְּעָה סִימָן רֵא סִיפִי לֹו דְּאָם חֶקֶק בְּמִרְכָּב גָּמָא לְקַבֵּל צְרוּרוֹת מִקְּבֵל טְמָאָה, וְלַעֲנֹן שְׁעוֹר גָּדֵל הַגָּמָא יֵשׁ חֲלוּק בֵּין עֵץ לְחֹרֶם, עֵצִן שָׁם וּמְחַה"ש: (ט) מִגֶּן-אֲבָרָהָם בְּשֵׁם הַחוֹסְפוֹת: (י) כֵּן מִרְכָּח שָׁם בַּחוֹסְפוֹת [בְּכוּרֵי יַעֲקֹב]: (י"א) פּוֹסְקִים: (י"ב) לְחַם-מִשְׁנֶה וְאַלְיָה רַבָּה: (י"ג) אֲלִיָּה רַבָּה, דְּשֵׁלֵא בְּמִקּוֹם הַדִּחָק אֲפִילוּ בְּשִׁשְׁרוֹ לְחֹד אֵין לְהֶקֶל. וְהִנֵּה הַבֵּית הָבִיִּא זֶה בְּשֵׁם רִיא"ו שְׁהַחֲמִיר, וְאֵנוּ מַצְאֵנוּ רִיאֵנוּ גַם בְּהַלְלוֹת שֶׁל רִיא"ו אֲבָן-גִּיאוֹת וְקַעֲשׁוֹר שְׁהַחֲמִירוֹ בְּהִיאָה אֵף בְּנָה, וְכֵן בְּשִׁבְלֵי-הַלֶּקֶט הַעֲתִיק לִשׁוֹן הַמִּקְרָא וְסִסֵּם עַל זֶה: וְכֵינֵן דְּפִסְקָא הוּא אֲזִילֵין לְחִמָּרָא, וּמִשְׁמַע וּמִחֲמִיר בְּכָל גּוּגִי. וְהִנֵּה-רֵא דְּכַתֵּב דְּכָל הַפּוֹסְקִים הַקֵּלֹו בְּנָה, לֹא הִיָּה לְפָנָיו כָּל אֵלֹו הַפּוֹסְקִים (כִּי בְּמִיָּו לֹא נִדְּפִסּוּ). וְכִנּוּק וְלֹא נִפֵּץ צִרִיף עֵצִין אִם יֵשׁ לְהֶקֶל אֵף בְּמִקּוֹם הַדִּחָק, אֲחֵרֵי דְּמַהֲרִי"ף וְהַמְכִּיס"ם אֵין לָנוּ שְׁוִם רִאָּהָ שְׁמֻקְלִין בְּנָה (כִּי אֵל מַצִּינוּ מִי שְׁמֻקֵּל בְּנָה בְּהִיאָה כִּי אִם הַרִישָׁב־א לְכַרְוֹ), וְגַם בְּאַלְיָה רַבָּה נִשְׁאָר בְּנָה בְּצִרִיף עֵצִין, וְיֵשׁ לָנוּהָ בְּנָה נְדַעַת הַפְּרִי-מִגְדִּים לְדַבְּחָתָהָ אֵין לְסַפֵּךְ בְּנִיּוֹק וְלֹא נִפֵּץ, וְהִיאָה לְחִית לֶה כִּי אִם זֶה יֵשׁ לוֹמֵר דְּבָשֵׁר: (י"ד) זֶהוּ לְדַעַת הַרִישָׁב וְהַמְכִּיס"ם וְהָרֹא"ש דְּפִסְקוֹ הַטְּבִיעִי לְקַלָּא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדַעַת רִישִׁי וְהַטְּבִיעִי וְהָרֹא"ש אֲבָן-גִּיאוֹת וְשִׁבְלֵי-הַלֶּקֶט וְהָרִיא"ו הוּא מְלֻדֶּרֶת: (טו) רַבְּבִים: (ט"ז) וְרַבְבִּי: (י"ח) מִגֶּן-אֲבָרָהָם לְדַעַת הָרֹאשִׁיד: (י"ט) תּוֹסְפוֹת וְרִין: (י"ט) אֲחֻרּוֹנִים לְדַעַת וּ: (כ) רַבְּבִים פֶּרָק א מַחֲלֹקֶת פְּלִים הִלְכָּה יֵב. וְלְדַעַת רִישִׁי בְּדִף סֵד, דְּרֹאק כְּשֵׁלֵא נָטוּוּ מִתְּחֻלָּה, אָכַל אֵל נָטוּוּ וְאַחֲרָיָה קוֹלְעִין אֲוִתָּה, הוּא בְּכָלֵל אֲרִיג, עֵצִן שָׁם, וְכֵן הַתּוֹרָה אֵין מִסְכִּינֵן בְּנָה: (כ"א) מִגֶּן-אֲבָרָהָם בְּשֵׁם הַמְּגִיד-מִשְׁנֶה: (כ"ב) הַגִּרָּו: (כ"ג) מִאֲמֵר-מִרְכָּבִי:

רְאוּיָה לִשְׂכִיבָה, (טו) אִם הִיא קִטְנָה, (טז) סֶתְמָא * עוֹמֶדֶת לִשְׂכִיבָה וּמִקְפָּלֶת טִמְאָה וְאִין מִסְכְּכִין
 בָּהּ, אֶל־אִם־כֵּן עֲשֹׂאָה (ס) לִסְכוּף, הִגָּה (יז) דִּהְיִנו שֹׁרֵב בְּגִי אוֹתָהּ הָעִיר עוֹשִׂין אוֹתָהּ לִסְכוּף (הרא"ש פ"ק
 דסוכה), וְאִם הִיא גְדוּלָּה, סֶתְמָא עוֹמֶדֶת לִסְכוּף וּמִסְכְּכִין בָּהּ, (יח) אֶל־אִם־כֵּן עֲשֹׂאָה לִשְׂכִיבָה
 (דִּהְיִנו (י) שְׁמַנְהָ הַמָּקוֹם לִשְׁכַּב עָלֶיהָ). וְהִנֵּי מְלִי שְׂאִין לָהּ שִׁפָּה, אַבֵּל אִם יֵשׁ לָהּ שִׁפָּה (יט) בְּעִנְיָן
 שְׂרָאוּיָה לִקְבֵּל, (כ) יֵאָפְלוּ אִם נָטַל שִׁפְתָּהּ אִין מִסְכְּכִין בָּהּ: הִגָּה בְּמָקוֹם שֶׁנִּתְּנוּ לִקְבֹּץ מִחֲצֵלֹאֹת
 (ו) בְּבִנְיָן בְּעִין תַּקְרָה, (כא) אִין מִסְכְּכִין בָּהֶם (כל ב: ז (כב) לֵישׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם מִתֵּר לְהִנִּיחַ

ומקום שאין מנהג ידוע לכ"ע מותר לספק, כנה"ג: (י) בנגיף. ר"ל
אפילו גדולות שאינן עומדין לשכיבה מ"מ אין מספקין בהם משום

מטמאין בנגעים אם נדק ונפץ אין מסכנין בהם, כ"ח. ועמ"א:
(ס) לסכור. אפלו עבד לה שפה, כשרה. רדב"ז, מ"א: (ו) שְׁמֵרָה.

משנה בְּרוּרָה

ויברך [פמ"ג]: * עומדת לשכיבה. עין בנגון אברקם דבקמומות הללו סתם
 מחצלת (הינו גין גדולה וכו' קטנה) לשכיבה, ולפי זה אפלו צשאן בפרוש
 לספרו, מכל מקום פסילין מדקדקו מהשם שפסק הרא"ש קמי יודע אם נצשו
 לשם סדר, ואסורין מפני מראית העין. ונדונים מקרוב באו, שהתחילו
 במדינותינו לסדר במחצלות של צרכה אשר לא שערו אבותינו, ואותם
 מחצלות מסתמא הם עומדים לשכב ולישב עליהם בעצלות, ואם כן יש בהם
 פסול מפני מראית העין אפלו צשאן לשם סדר, ולכן כל שומר נפשו ויחזק
 מזו, ויברט אם אותן מחצלות כבר נשמשו בהם בעצלה אפלו לא לשכיבה
 ושיבה רק לקבל, פסולים מכלאוריהו וכו', עד כאן לשון הפכודי-עקב. אמנם
 בפרט ביהמ"קאיר קרבן, שבעיר גיסא גבא מצא ענין הנהגה שמשפכים בעניני
 צרכות, גדולים קטנים אותן בלע"ד קערי"ב, ואותן הקערי"ב באמת רב תיקוני
 ויגדילתם הנו להניח תוך העצלות, ואלו, אף אותן שמשפכים בהם, היו גס' כן
 במקום באפן שהיה שפך לומר עליהו סממיה להניחם תוך העצלות וכו',
 ואם כן לרצת הרא"ש לא יועיל אפלו אם העשיה היה בפרוש לשם ספרו.
 אמנם רואה אני שאלו הקערי"ב, שאין להם שום ביהמ"קבול אלא פשוטים,
 אינם נעשים כלל באפן זה להניחם תוך העצלות, והנעשים לעצלות יש להם
 תוך ונעשים עם שוליים ואחרים, ואלו שאלים אלא צד אחד פשוט, אף
 אלו היו נעשים להציגם מן הצד תוך עצלות אינם אלא למחצה להספיק
 שלא היה דבר מן הצד העולה, שאינם מקבלים שום טמאה וכו', ויברט
 שהם גדולים, מה שאין בדם כלל להניחם תוך עצלות, ומכל-שפך שנתקו
 בפרוש אצל האפן לסדר בהם, ודברים כלי שום מקום, עד כאן לשונו.

שאינה ראויה בל-לך. וכן הוא בהדיא בטור: (טו) אם היא קטנה. הנין
(כז) כדי שכיבה: (טז) סתמא עומדת לשכיבה ומקבלת טמאה וכו'.
פרוש, דכיון דסתמא לשכיבה, היא ראויה לקבל טמאה לכשישכב בה
הזב, וכיון שכן, אף מעשה אינה ראויה לסכוף, שכל הראוי לקבל טמאה
אין מספקין בו, וכו': (יז) דהנין שורב וכו'. הנה (כה) אם עשאה
בפרוש לסכוף, מהני אפלו במקום שאין מנהג מברר בעיר כזה, ולא
אחי הרמ"א לאפוקי (כו) רק ההפוך, דאם המנהג בעיר לשכיבה לא
מהני במה שהוא עושה לסכוף או שנקאה בפרוש לסכוף, (כז) דמי יודע
דבר זה, ואתו כלי עלמא לסכוכי כהו. ופעמים שדבר זה מהני גם
לקל, דהנין אם עשאה סתמא, או שאינו יודע לן אם עשאה לסכוף או
לשכיבה, ורב בני העיר עושין אותה לסכוף, תלינן שגם הוא עשה
לסכוף: (יח) אלא-אם-כן עשאה לשכיבה דהנין וכו'. אין רוצה
לומר לאפוקי אם היה המנהג לסכוף אז גם מחשבה דידה שחשב
לשכיבה לא מהני מיד ומתר לסכף, דזה אינו, (כט) דכיון שחשב
לשכיבה הרי ירדה לה תורת טמאה ואסור לסכוף, אלא אחי לאשמועינן
לשכיבה ברי ירדה לה תורת טמאה (ל) אלא דהוא הדין אם מנהג המקום
דלאו דוקא אם עשאה לשכיבה, (לא) כאלו עשאה בעצמו לשכיבה. ואם אינו יודע מנהג
לשכיבה, הרי (לב) כאלו עשאה בעצמו לשכיבה. ואם אינו יודע שחשבה
המקום, לכלי עלמא (לג) מתר לסכף בה כל זמן שלא ידעין שעשאה

לשכִּיבָה. וְדַע, דְּבִמְקוֹמוֹת (ג) הֵלָלוּ כֹל (לד) מִחֲצֵלַת עֲשׂוֹת לִשְׂכִיבָה, (לה) וְאִם-כֵּן אִפְלוּ הוּא עֲשָׂה לִסְכּוֹף גַּם-כֵּן אֵין מִסְכֵּכִין בָּם: (יט) בַּעֲנֵן שְׂרָאִיָּה לִקְבֹּל. רוּצָה לוֹמַר, בֵּינוּ שְׂרָאִיָּה לִקְבֹּל, חֲרִי יֵשׁ צִלְיָה שֶׁם כְּלִי וּמִקְבֵּלָת טִמְאָה וְאֵין מִסְכֵּכִין בָּהּ. (לו) וְהִנֵּי מְלִי בִסְתָמָא, אִזְ אִמְרִינוּ דְּכִינוּ שֵׁישׁ לָהּ שְׁפָה מִזְכָּה דְּנַעֲשִׂית לִקְבֵּלָהּ וּמִמִּילָא מִקְבֵּלָת טִמְאָה, אָכֵל אִם נִדְעוּ דְּבִהֲדִיא לִסְכּוֹף, אֲרִי-עַל-פִּי שֵׁישׁ לָהּ שְׁפָה אִינָה מִקְבֵּלָת טִמְאָה, וְקִבּוֹל זֶה אִינוּ חֲשִׁיב כְּלוֹם בֵּינוּ שְׂאִינָה עֲשׂוּיָה לִקְבֵּלָהּ. (לז) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שְׂטוֹרְרִיו, דְּכִינוּ שֵׁישׁ לָהּ שְׁפָה, בְּכָל גּוֹנֵי מִקְבֵּלָת טִמְאָה וְאֵין מִסְכֵּכִין בָּהּ: (כ) אִפְלוּ אִם נָטַל שְׁפָתָהּ, וְיִמְאִי דְכָל שְׂכָרֵי-כֹלִים שְׂאֵין מִסְכֵּכִין בָּהֶם מִדְּרַבָּנָן, וְכִנּוֹל בְּסַעֲרֵי ב: (כא) אֵין מִסְכֵּכִין בָּהֶן. רוּצָה לוֹמַר, אִפְלוּ נַעֲשֶׂה לִסְכּוֹף שְׂאֵין מִקְבֵּלִין טִמְאָה, גּוֹנֵה שְׂמָא יֵשֵׁב סַחַת תַּקְרָת הַבֵּית שְׁעֲשׂוֹי מִתְחַצְּלָאוֹת, וּמִחֲצֵלָאוֹת שֶׁל תַּקְרָת הַבֵּית פְּסוּלִין מִן הַתּוֹרָה, שְׁלֵי הַקְּבָעוּ שֶׁם לִשְׁם צֵל אֵלָא לִשְׁם דִּירָה: ז (כב) יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם מִתֵּר וְכו'. יֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים (לח) שְׁמַפְרָשֵׁי דְהַסְפֵּק הוּא אִם מִתֵּר לִסְכּוֹף בְּסִלְמוֹת וְנִמְרִי שֶׁהִסְלֵם הוּא רָחֵב אֲרַבְעָה טַפָּחִים, דְּסִכָּף פְּסוּל אִינוּ פּוֹסֵל בְּאֶמְצַע פְּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טַפָּחִים, כְּדִלְקַמֵּן בְּסִימָן תְּרִלְכָן, וּמִקּוֹם הַסְפֵּק הוּא מִפְּנֵי שְׁהוּא פְּשׁוּטֵי כְּלִי-עֵץ, שְׂאִינוּ מִקְבֹּל טִמְאָה אִפְלוּ מִדְּרַבָּנָן, וְיֵשׁ צַד לְאִסּוּר: בֵּינוּ דִּישׁ נִקְבִּים בִּגְרִיכִי הִסְלֵם שֶׁהִשְׁלִיכוֹת תַּקְעוֹת בָּהֶם, דְּמִי לְבֵית-קִבּוֹל. (לט) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנֵי שְׁמַפְרָשֵׁי דְמִיָּר בְּסֵלֵם שְׂאִינוּ רָחֵב, דְּאִי הֵיזָה רָחֵב (מ) בְּוֵדָאֵי יֵשׁ לֵנוּ לְהַתְּמִיר, דְּדְּמִי לְבֵית-קִבּוֹל וְאֵין לִסְכּוֹף בּוּ, אֵלָא מִקּוֹם הַסְפֵּק הוּא, וְהֵלָא צֵל-כָּל-פְּנִים בְּכָל מַעֲמִיד הוּא, וְאִפְשָׁר דִּישׁ לֵנוּ לְהַתְּמִיר שְׁלֵא לְהַעֲמִיד בְּדָבָר הַמִּקְבֵּל טִמְאָה שְׂמָא יָבֹא לִסְכּוֹף בּוּ, וְאֲרִי-עַל-גֹּב שְׁמַעֲמִידִין הִסְכָּף עַל כֶּתֶל אֲבָנִים, מִשּׁוּם דְּלֹא שְׂכִיבָה שִׁסְכָּף בָּהֶם: וְכֵן הַעֲתִיקוּ (מא) בְּפָה אַחֲרוֹנִים לְדִינָא, דְּלִכְתַּחֲלָה יֵשׁ לְזַהֵר שְׁלֵא לְהַעֲמִיד הִסְכָּף בְּדָבָר הַמִּקְבֵּל טִמְאָה, אֲכֹן בְּדִיעֵבֵד אוּ שְׂאֵין לוֹ שְׂעָר דְּכִרִים, עֲקִמָּא לֹא דְמִתֵּר לְהַעֲמִיד הִסְכָּף בְּדָבָר הַמִּקְבֵּל טִמְאָה, כְּדִמּוּכָה בְּסוֹף סִימָן תְּרִל:

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

[illegible]

הלכות סבה סימן תרכו

כאר הגולה פו

ד טור

והחזיר ומגביה חברו ומניחו, ואם לאו, פסולה משום תעשה ולא מן העשוי: הגה אכל מתר לעשות סבה תחת מחבר דאין בו משום תעשה ולא מן העשוי הואיל ואין הפסול בספק (ה) עצמו (כל-בו והגא' פ"ק דסוכה): ג' והעושה סבה למשה בבית תחת הגג שהסירו הרעפים, אף-על-פי (ו) [ו] שושארי צדין (טז) העצים הדקים שהרעפים מנחים עליהם, (יז) בשרה: הגה וכן מתר לעשות הסבה (יח) תחת הגגות העשויות לפתח (י) [ו] ולסגר, ומתר לסגור מפני הגשמים (יט) ולחזור ולפתח

שערי תשובה

באר היטב

[ו] שושארי. עב"ט. ועין בפמ"א שם שכתב בסוף ד"ל: לפי כל התמורות אם התמורה צלחה מרבה אף אחר שחשק הפסול, סבה בשרה היא לבחלה ואין בזה משום סבה שסתם סבה ביון דלמעלה חסמה מרבה כו', וא"כ בלאט"ש! שאם ינטל קנור הלאט"ש אעפ"כ צלחה מרבה הפסול לא הפסיד, ע"ש. ועין בחפארת צבי סימן כט מ"ש בזה: [ו] ולסגר. עב"ט שרמו לפמ"א סימן סא, וע"ש שכתב שצריך לזהר כו'. וכתב בפמ"א ח"א סימן סא שצריך לזהר בשעושה שיהיה פתוח מג' נגד הרפנות ביון דאין הרפנות מניעות לסקר, וכן לפעמים

לשם צל: (ה) עצמו. והב"ח כתב שיש להחמיר ולסלק הגג ולספק אח"כ, כ"כ המ"א, ע"ש: (ו) שושארי. עין ט"ז שהעלה שאין להקל אלא ביש ביניהם ד' טפחים ויהא בענין שאם ינטל מן הספק נגד הלטי"ש יהיה צדין צלחה מרבה מחמתה, ע"ש ס"ק ב. ובתשובת פנים מאירות סימן מד חולק עליו, ע"ש: (ז) ולסגר. ודקא בשמינית סבה בבית ולמעלה גג הסבה המקשה בשינוי"ל שצריך לטל מהשינוי"ל עד מקום

באר הגולה

משנה ברורה

להחמיר במעשה קתה. ולא העתקתיו במשנה ברורה מפני שפסקה אחרונים פליגי עליו, הלא תמה המאמר-מקדכי והתקדמ"ש וביח"מאיר והלכה ברורה ובגד"ש, ודעת שלם דביון דהעליונה חסמה מרבה מצלחה אין על התמורה שם סבה תחת סבה, ומה שהביא ראיה מרש"י דחו אותה, עין בתקדמ"ש ובשאר אחרונים:

סבה כגון שיהיה לשם צל, פסול משום תעשה ולא מן העשוי; ואם השריש, אפילו תחבו לשם צל פסול משום מחבר [פמ"ג]: (טו) ולא מקרי תעשה וכו'. ורצה לומר, דבזה אין צריך לנענע הספק מתרש. ודע, דבדיון זה (יז) מודים בלי עלמא (הנינו אף המחמירים וחולקין על הא דסע"ף ג בהג"ה, כמבאר שם, מודים בדיון זה להקל, כמבאר

בפ"ח ובמגן-אברהם, עין שם): ג' (טז) העצים הדקים. שקורין לאט"ש: (יז) בשרה. ואפילו (יח) לישוב תחת העצים עצמן, אף-על-פי שהם ספק פסול שהרי לא נקבעו בגג לשם צל אלא כדי לתת עליהם הרעפים, מפל מקום ביון שעושה מעשה והסיר הרעפים לשם עשיית סבה לצל, הרי זה (יט) כאלו עשה מעשה בגוף העצים והתקנים לשם סבה ונתכשרו [אכל אם לא הסיר הרעפים כדי לעשות שם סבה אלא כף היתה מקדם בניה בלא גג, ביון שלא עשה שום מעשה בגג לשם עשיית סבה לצל, אם-כן העצים או הקורות הן ספק פסול משום, ודינו כמו שכתוב סע"ף א גבי אילן, והנינו שכל שאין הספק-כשר רבה כלי-כף עד שאם ינטל ממנו כשעור העצים הדקים המצא עליהם, (כ) יהיה צדין צל הסבה מרבה מחמתה, פסול]. ויש מאחרונים שמחמירין בזה (כא) וסוברין דבכל גווי בענין שאפילו אם ינטל נגד העצים ישאר צלחה מרבה מחמתה. (כב) אכן באמת בסתם סכות כמו שלנו שרגילין לכסות כל הסבה, בודאי בכל גווי ישאר צלחה מרבה מחמתה וכשר, אכן כדי לצאת ידי כל הספקות ראיה שיהיה רוח בין העצים הדקים בין אחד לחברו (כג) כשעור שלשה טפחים, וכל זה דקא בשעושה סבה למשה תחת הגג, (כד) אכל אם מספק על-גבי הלאט"ש, אף-על-פי שהן סמוכין זה לזה בפחות משלשה טפחים (כה) הרי זו בשרה, ואין אומרים כאן לבד, שצ"ט רפו כל העצים ויהי נחשבין כעץ אחד רחב מספק הפסול יותר מארבעה טפחים שהוא פסול הסבה, כמבאר בסימן תרלב, ביון שספק כשר מנח ביניהם אין מצטרפין: (יח) תחת הגגות העשויות וכו'. ורצה לומר, אפילו בעוד שהן סגורות, ולא מקרי תעשה ולא מן העשוי, כנ"ל בסע"ף ב בהג"ה. ודע, דדעת הפ"ח להחמיר בזה, שצריך לפתח דלתות הגג קדם שמספק, (כו) וכן הסכים המגן-אברהם ואלה רבה ושאר אחרונים. (כז) ואם שכח והניח הספק בעוד שהיו הגגות סגורים, צריך לפתח הגגות ולנענע כל הספק, דהנינו שגיב"ה כל עץ לבדו ויחזור ויניחנו לשם צל, ושוב יגיב"ה עץ חברו ויניחו וכן כלם. (כח) ואם ספק על התקרה ואחר-כך הסיר התקרה, (כט) פסול לכלי עלמא, (ל) מפני שלא היה שם סבה על הספק שעל התקרה מפתח ביון שלא היו באן דפנות, ולכן לא מהני הסרת התקרה להכשיר הספק: (יט) ולחזור ולפתח. וזה מתר

שער הצינון

(י) אלה וישא וכן כתב המאמר-מקדכי, ולא כדברי הבאר-היטב שהביא בשם הפ"ח להחמיר בזה, כי המצין שם ראיה דמודים הם בעושה סבה גמורה בבית או תחת מחבר דאין בו משום תעשה ולא מן העשוי, וכמו שכתב בהג"ה, אלא שנתלקו שם על מה שכתב במהרי"ל בענין גג העשוי צריך, דשם אין עושין סבה גמורה תחת הגג ואין הסבה נראית עד אחר שהסירו הגג ולכן צריך להסירו מקדם [מאמר הנ"ל]. ומגן-אברהם בסע"ף קטן ז חלק משעם אחר, אכל גם הוא מודה להא דכתב רמ"א בהג"ה: (יט) מגן-אברהם: (יט) ולפי זה פשוט דאפילו אם הסבה צלחה מרבה מחמתה הוא רק על-ידי צורך אלו העצים הדקים, מהני גס-כן להמגן-אברהם, ועין בתקדמ"ש ובמאמר-מקדכי שבהו מפקפקים קצת. ודע, דמדוברי המגן-אברהם משמע דסתם המסחר בועת בעל העשוי, ועל-כן דעתו דבזה לכלי עלמא אין צורך שיהיה בספק הרבה כלי-כף אפילו אם ינטל נגד העצים, כי אין העצים עצמן הן כשרים, וכן הגא' לא משמע כן אלא משמע בועת העשוי, ולפי זה לדעת אבי העזרי צריך שאפילו ינטל נגד הפסול ישאר בו כשעור: (כ) ודע, יש נקמא-מנה, דבזה צריך שלא יהיה בעצים שרעפים מנחים עליהם ד' טפחים, דספק פסול פוסל באמצע בד' טפחים, דלמאן בסימן תרלב, וזהו שרמו המגן-אברהם לענין שם, אלא דבאמת עצים דקים בודאי אין בענין רחב ד' טפחים: (כא) ואלא ברירא להו לפסל בועת בעל העשוי דעל-ידי הסרת הרעפים נעשו הלאט"ש! ספק כשר: (כב) וכמו שכתב העשוי, וגם אין צריך לצמצם שלא לישוב תחת הלאט"ש, כי מסתמא אין ברחקו ד' טפחים וכמו שכתבנו מקדם, ואף לאותן הפוסקים דמחמירין שלא לישוב תחת ספק פסול אפילו אין בקו רחב ד' טפחים, וכמו שכתבנו במשנה ברורה לקמן סימן תרלב, נראה לי דהקא אין להחמיר כלי-כף, דהלא בלאו הכי דעת העשוי, ולפי מה שהעתיקו המגן-אברהם לדיוא, אין על העצים שם ספק פסול, ויש בזה כמה ספקות להקל: (ג) כן מסיק בזה בספר בפורי-יעקב לחש בזה לדעת הפ"ח משום חשש לבדו. ודע, דמה שרוצה הש"ו להחמיר שיהיה בין אחד לחברו ד' טפחים משום חשש שני סככים, האחרונים לא חששו לזה כלל וכמו שכתבנו למעלה: (כד) מגן-אברהם ובמאמר-מקדכי ואלה רבה והגא' וישא, ולא כהפ"ח שהחמיר גם בזה ודענין שלא יהיה פתוח מג' טפחים: (כה) ואפילו אם היו אותן הלאט"ש בנחות מקדם בלא גס-כן שרי, וכמו שכתב בסע"ף א בהג"ה בשם מהרי"ד דלשניהם ספק כשר על-גבי ספק פסול מקרי עריב וכשר, ומתר גם לישוב תחתיהם. ועין בבאר הגולה שם: (כו) וטעמם, דיש בזה חשש משום תעשה ולא מן העשוי, ביון שבעת שספק היה שלא בדיון, דהיה תחת גג סגור. ועין במגן-אברהם שמתחלף דענינו לא דמי להא דלעיל בהג"ה, דבענינו ביון שעשוי לפתח ולסגר, התפתח לא מקרי מעשה חשוב והיו הספק תעשה ולא מן העשוי, מה שאין כן כשספק תחת הבית ואחר-כך הסיר הרעפים, זה מקרי מעשה חשוב ואף הגג נכשר בכך, וכדלעיל בסע"ף ב: (כז) משה-אפרים ופשוט: (כח) מגן-אברהם: (כט) ורצה לומר, אפילו לדעת הרמ"א דמקל בענינו מפני שבעצם הספק לא היה פסול, מודה בזה: (ל) פרי-מגרים. ומשעם זה מכשיר הפרי-מגרים כשספק על התקרה בגובה צורה ואחר-כך הסיר התקרה, ביון שמתחלה היה שעור סבה על התקרה גס-כן וכל שם סבה על הספק, עין שם. ובספר בפורי-יעקב מצדו דאפילו היה רק חלל טפח בין הספק להתקרה ואחר-כך הסיר התקרה כשר, וראיתו מהחושט בגדיש לעשות בו סבה מכשירין בשניה שם חלל טפח במשך שבועה, לקמן בסימן תרלה, עין שם:

תרגום: 1 הקורות הדקים שהרעפים מנחים עליהם. 2 רעפים. ועין באר הדברים בסימן תרלב בבאר הגולה דבר המפתחיל יפתח.

(מהרי"ל), ואפלו ביום טוב שרי לסגור ולפתח (אגודה דומא ומהרי"ו) אם יש להם (כ) צירים (ד"ע) שסוגר ופותח בהן, ואין בזה לא משום סתירה ובגין אהל ביום טוב ולא משום תעשה ולא מן העשוי, רק שיזהר (כא) שלא ישב תחתיהן כשהן סגורות, שאז הספה פסולה:

תרכז דיני הישן בספה, ובו ד' סעיפים:

א משנה ספה כ' וכדמפרש לה שמואל ב כמתי לישני דרב יהודה אמר שמואל דלא פליגי שם י"א, טור בשם הרא"ש, וכן כתבו הר"ר והרמב"ם בספרה

א (א) (צריך לישב באויר הספה). (ב) אהלשן תחת המטה בספה, אם היא (ג) גבוהה עשרה טפחים לא יצא: ב כהלשן (ד) תחת הכלה בספה, (ה) אם אינה גבוהה עשרה טפחים (ו) או שאין לה

באר היטב

שערי תשובה

הסכך כשהוא פתוח, עמ"א. ואם הגיע הסכך על התקרה ואח"כ הסיר התקרה פסול. ואותן סכות העשויות תחת הגג ולפעמים העצדים משפעים יזהר שלא יושב תחת השפופ, מ"א. ועין בתשובת פנים מאירות סימן סא מש"ש לענין ספה על הגג. ספה העשויה תחת הדווא"ר דהינו שפותחין להם מקום באמצע הגג והוא הנקרא בלשון ערבי דווא"ר ובלשון לצ"ז באג"ה ופעמים עושין על שטח הדווא"ר הפתוח שכלה ומעשה רשות ופעמים עושין שכלה זו מחוטי נחשת או מחוטי פשתן, כשהן, ואפלו אם יניח הסכך הנכשר ע"ג השכלה ממש כשהן, גנת נדרים ח"ח ס"ד ס"ד ס"ד ח, ע"ש:

אדם עושה סכות מחוץ ומצד שני כחלים הבנויים תחת הגג שינולרין ואין כחלים מגיעים לגג אפלו פחות מג' והגג הבולט הוא ד' טפחים, או להר"ן פ"ו דאין מגיעות לסכך לא אמרנו דפן אקמה ואין כאן מחצות, וצריך לזהר בזה כי הוא דבר מצוי, ועוד כתב שם, שיש שבונים ספה על הגג ופותחין הגג קמין ולתות ויש שפותחין קמין ארבע ובאמצע יש לה צירים וקשפותחין אותה למעלה מן הסכך באמצע הספה וקצא מלי למעלה מסכך כשר ופן שהוא נסר הרחב יותר מ' אלא שחלוי בצדו נגד הסכך כשר כ', פ"ו שאותן השינולרין המתפרים על הקנים ותלויים באמצע הספה למעלה מהסכך כשר ויש חרות סכך פסול עליהם והיו כמו ששוכבין ברחב כ', ע"כ שומר נפשו ירחק מספה זו, ובקטנות עמ"י הרב ופן הרחב הנחון על צדו למעלה מן הסכך עושה צלמה מרובה, ע"ש. ועתה אין עושין דלתות האלו בצירים באמצע רק הצירים לצד הדלתות ופותחין הדלת לגמרי שפעמם בשנה עם הדפן בקומה וקופה ולא תהיה הקיר נטוי עליהם הולח לגמרי שפעמם בשנה עם הדפן בקומה וקופה ולא תהיה הקיר נטוי עליהם כסתום פ"ו שהנזקים דקים לכל היתר וצ"י ס"ע, מ"מ לגבי ספה נדון בדיון בעלתה מרבה מחסמה וכמו בספה תחת האילן, ושכלה זו אין לה צל, ולענין אם מותר להניח הסכך בצדו של השכלה דקים, אם תהיה השכלה לדווא"ר וקבעיה שם שוב אין מקבלת סמא דיון המתקן לקרע כ', ואם פתחו השכלה ע"ג הסכך בסלה לגבי הסכך ובמאן דלימא דמי כ', ע"ש, ועין בשו"ת בית יהודה ס"ק יז בספה העשויה תחת סריגי פרזל ע"ש. ועין בשו"ת ארבעה טורי אבן סימן יד שהשיב להגאון פ"ח ו"ל שדעתו בחדרים מקורים עם מזוזה ובספות פותחים הקרוי ומסבכים בצנפים ותמונה קבועה בלית ואחר הספות חונרים ומקריין בקרינה ותמונה כדקא קאי, וכתב הפר"ח בתשובה ד"ש בזה משום חולמ"ה וצריך לחזק המזוזה ולקבץ אותה מטרש ולברך עליה כ', והגאון מוה"ר א"ל בעל המתבר השיב לו שאין בזה משום חולמ"ה שפעם תחלה בהכשר, וצ"א מסימן טו ומדברי הלבוש והאחרונים בסימן זה, אף באמת א"צ לזה, דמנכח דסוכר שבימי הקטן פטורה, ולענין פשוט שמעולם לא יצאה מיד חייב מזוזה אף בהגאון שהוא דירת קבע כל השנה, ע"ש. וצ"ל לפענ"ד במ"ש, דכל הפוסקים השוו בנקוצה חוץ לג' אף שלא נשאר מחבר כלל שבאמת לא יבן דעת השו"י, והוא"ר הביא ש"כ תנ"צ ומה"ר א"ר ששון לפסל, ע"ש, אף דמ"מ יש לסתם על מ"ש דגם בהגאון לא נפסקה, והרופא לצאת י"ד הפר"ח, אחר החג ישל המזוזה ויחזיר ויקבענה בלא ברכה, ומכ"ש אם ירדפו לו לקבץ מזוזה אחת שברך עליה ומכאן לפטר את זו, כולענ"ד:

משנה ברורה

הפרי מגדים בסוף סימן תרמג: מזוזה בספה, פטור; ומשמע חדר של כל השנה שדר בו תמיד, ובספה מסיר הגג, אפלו הכי בספות פטורה, דבשבועה ימים לאו קבע מקרי, ומי שיש לו שני חדרים זה לפנים מזה, אם הולך מתדרו לספה, פתח הספה צריך מזוזה משום חדרו; ואם הולך מספה לחדרו בענין שהפתח הוא מתדר הספה, יש לו מר שחייב הוא במזוזה בפתח הספה הפתוח לרשות הרבים וכו', דהוי בבית שער: א (א) צריך לישב וכו', הקדים בזה, כדי לידע השמע בלשון תחת המטה דלא יצא, (ב) שאינו יושן בצל הספה אלא בצל אהל: (ב) הלשון וכו', דעקר ישיבת הספה הוא (ג) אכילה שתיה ושה: (ג) גבוהה עשרה טפחים. מן הארץ עד (ג) תחתית המטה גבוהה עשרה טפחים, דעל"ד שיש תחת המטה אורי עשרה טפחים חשיב כאהל ומקטין בין הספה, (ד) ואפלו דפנות המטה קצרים מאד שאין להם אפלו רחב פות, מכל מקום שם אהל עליה: ב (ד) תחת הכלה. הם סדינים הפרוטים סביבות המטה על ארבעה קונדסין (ה) והמטה באמצעה: (ה) אם אינה גבוהה עשרה טפחים וכו', אינו חשיב אהל בפני עצמו, והעשרה טפחים (ו) מודדין מארצא, אף על-פי שאין עשרה טפחים מן המטה ולמעלה: (ו) או שאין לה גג רחב טפח. עין במגן אברהם, דאפלו באופן זה

שער הצינן

(א) אחרונים: (ג) פרי מגדים ושא, משום דהוי שבות דשבות במקום מצוה: (ג) משה אפרים: (ה) רש"י ור"ן בשם הר"ה. ועין בפ"ח שכתב דלהר"ף והרא"ש דהטעם הוא משום דדומה לספה תחת ספה הוא מן התורה, ולטעם הר"ה הוא מדרבנן, והפרי מגדים מפקפק דאפשר גם לר"ף ורא"ש הוא רק מדרבנן: (ב) רש"י: (ג) הא לא הכי, אף על-גב דהמטה בכללה גבוהה טפחים כשר לצאת שם י"ד חובתו ופרי מגדים ובכור יצחק, ונראה שפעמים מהא דקמא לו בסימן שמה: בית שאין תוכו עשרה וקרוי משלימו לעשרה, תוכו הוא רק בקמלית, עין שם: (ד) פן משמע מהג"ה, וחפשי ומצאתי שמקור הדין הוא מן הרמב"ם פרק ה מהלכות סכה הלכה כג, שהו לשונו שם: וכן המעמיד ארבע קונדסין ופרש סדין עליהן וכו': (ה) בכור יצחק, וכמבאר בסימן שטו: (ו) הגר"ו ובכור יצחק, וכן מסיק בסימן מגידים ומתצית השקל לדניא, ודברי המגן אברהם כפי מה שנתראה לכאורה כפשוטו על הנקליטין, השיגו עליו כל האחרונים מגמלי מפרשת בהפקו, וגם מה שהביא לזה ראיה מהתוספות אינה ראיה כלל, ועל"פן כתב הבכור יצחק דשגג המעתיק הוא, ודברי המגן אברהם שיהו בסעיף ב לגבי משה ולא על נקליטין: תרגום: 1 רעפים.

סבת גוים, נשים, בהמה, בתיים, (ג) רועים, (ד) קניצים, (ה) ברבנין, שומרי שדות;
***אכל סבה שנעשית מאליה פסולה, לפי שלא נעשית לצל.** ילפיכך החוטט בגדיש ועשהו סבה
 אינה סבה, שהרי לא עמר גדיש זה לצל (ומה שעושה אחר-כך הרי תעשה (ו) ולא מן העשוי (טור).
ילפיכך אם עשה בתחלה כשנתן שם הגדיש (ז) חלל טפח במשך שבעה לשם סבה (ח) *וחטט
בה אחר-כך והשלימה לעשרה, *בשרה, שהרי נעשית סבה שלה לצל. יואם הגדיש גדול ולא
 הניח אלא חלל טפח במשך שבעה ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סבה גדולה, אינה בשרה כלה
 על-ידי משך שבעה שהניח תחלה. *ואם חקק משני צדדים ארבע אמות יותר על השבעה, אף
 השבעה פסולה, דסבך פסול פוסל מן הצד בארבע אמות: הג' (ט) ואין לעשות הסבך (ג) [ג] קדם
 שיעשה (י) הדפנות, ואם עשה (ד) (יא) טפח סמוך לסבך, מתר לסבך קדם שיעשה שאר הדפנות, כמו בחוטט
 בגדיש (הגהות מיימוני פ"ה):

באר היטב

במבאר בסימן תרלו: (ב) וחסט. בין מלמלה בין מלמשה,
 כ"י ואחרונים: (ג) קדם. ואפלו בדיעבד פסול, ט"ז ובלבד ויד-
 אהרן, דלא כפ"ח: (ד) טפח. יחב בארץ כל הסבה ונתן עליו
 הסבך ואחר-כך גמר המחצות, ט"ז:

שערי תשובה

[ג] קדם. עכ"ט. וצ"ן כ"י שכתב שהעקר כפ"ח, דמסתין להו
 לבתחלה במלתא חדתא שאינה בשום פוסק אלא בהגמ"י ובש"ע לא
 הנזיר כ"י, ובשכנה"ג כתב שג"כ דעתו כפ"ח, וצ"ן בא"י:

משנה ברורה

ואפלו הכי סבתן בשרה, ואפלו אם היו שתי ריעותות, כגון שהיו רועים
 נכרים, גם-כן סבתן בשרה [אחרונים]: (ג) רועים. שעשו סבה בשנה
 לישב בחוכה מפני השור, ושומרים צאנן: (ד) קניצים. שומרי קציעות
 השטות בשנה ליבש: (ה) ברבנין. שומרי העיר. וכלן ישראלים הם, אכן
 סבתן לא לשם חג נעשית: (ו) ולא מן העשוי. שהסבך הוא (ז) מאלי,
 ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה, אלא פותח אחת מדפנותיו ונקט
 לעמקו ונוטל העמרים ומשליך, והסבה נעשית מאליה: (ז) חלל טפח
 במשך שבעה וכו'. השעם, דכ"ן (ח) שהניח חלל טפח במשך שבעה על
 שבעה שהוא שעור סבה, שם סבך עליו, דכל טפח מקרי אהל, וכשחטט
 אחר-כך אין זה עשית הסבך אלא תקון הדפנות, ובדפנות לא אמרין
 תעשה ולא מן העשוי, והרי כסבה שאינה גבוהה עשרה ותקק בה
 להשלימה לעשרה דכ"ש: (ח) וחסט בה וכו'. בין (ט) שהיתה מתחלה
 החלל טפח בגבה ומאותו טפח עד הארץ היה מלא עמרים, וחסט בה
 מלמעלה למטה עד שעשה חלל עשרה טפחים, ובין שהיתה (י) חללה
 טפח למטה סמוך לארץ וממנה עד למעלה בגבה היה מלא עמרים, וחסט
 מלמעלה למטה עד שנעשה החלל גבוה עשרה טפחים, בכל גווי כשרה:
 (ט) ואין לעשות הסבך קדם וכו'. דכ"ן בשעה שהוא עושה הסבך
 יהיה נעשה לשם צל דהיגו אהל, וכל שאין מחצות אלא ג' לחוד אין
 קרוי אהל, ואם יעשה אחר-כך המחצות הרי יולא מן העשוי:
 (י) הדפנות. ובדיעבד אם עשה קדם, (יא) הפ"ח מכשיר, והרבה
 (יב) אחרונים חולקין עליו ודעתם דאף בדיעבד פסול: (יא) טפח. יחב
 (יג) בארץ כל הסבה, ונתן עליו הסבך ואחר-כך גמר המחצות, והרי
 מחוטט בגדיש ומוסיף על האהל שהיה מעקרא, דכל שיש מחצות טפח
 מקרי אהל ושם סבה על הסבך:

באור הלכה

הסבה [ב"ח ושא"י]: * בהמה, ואם מוטל שם אשה הפסרים, וכל-שכן אם
 עשוי לפעמים לפנות שם לאדם, אין להקשיר אותו המקום לסבה. וצ"ן לעיל
 בסימן פג בבאור הלכה דבור המתחיל 'וראה': * אכל סבה שנעשית מאליה
 פסולה לפי שלא נעשית לצל וכו', שהרי לא עמר גדיש זה לצל.
 לכאורה לשון זה דחוק מאד, דאפלו אם פנתו אדם עשית הגדיש לחטט
 אחר-כך ושישאר הסבך שלמעלה לצל, גם-כן פסול, שהרי מכל מקום לא נגע
 בסבך, אלא חקקה בדפנות והסבך נעשית מאליה, וכמו שפרש רש"י ב"ר יא
 וזה לשונו: והיכי דמי תעשה ולא מן העשוי, כגון החוטט בגדיש לעשות לו
 סבה, שהסבך היה מאליה ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה, אלא פותח אחת
 מדפנותיו ונקט לעמקו ונוטל העמרים ומשליך והסבה נעשית מאליה וכו', וכן
 משמע בלבוש שכתב: אכל אם אינה עשויה אלא לצניעות בעלמא ולא לצלה,
 או שעשויה לצל ולא עשה מעשה בסבך אלא שעשה הדפנות ונעשה הסבך
 מאליה, וכן הלאה הנה אפשר לומר דסבך הרמב"ם (שהעתיק המחבר
 לשונו) כדעת בעל המאור שכתב בסוגין ד"ר יב, שאם העלה מתחלה העמרים
 בגדיש לשם סבה שחטט לו בגדיש, כשרה, אכל מכל הפוסקים לא משמע כן,
 דאפלו אם עשאה לשם צל כע"ז דוקא שיעשה חלל טפח במשך שבעה, וכן
 מוכח נמי קצת ממה שסיים: לפיכך וכו' חלל טפח במשך שבעה לשם סבה.
 ועל-כן נראה לענייני דעתו לישב קצת, דכנתנו רק לאפוקי דאם עשה בתחלה
 חלל טפח במשך שבעה לשם סבה, הנה הרי נעשית סבך שלה לצל, וכמו
 שסיים אחר-כך: * וחסט בה אחר-כך והשלימה וכו'. לכאורה פשוט דזה
 אינו צריך לעשות לשם סבה, דלש סבה חיל עלה על-ידי טפח זה, וכמו
 שכתב הפוסקים דשם אהל חל על טפח, וכן ברמב"ם וכל הפוסקים לא הוקירו
 שצריך לעשות לשם צל אלא בטפח הראשון דעל-ידיה חיל עלה שם סבה,
 וכן מוכח ברא"ש בהדיא, אכל מה נעשה דכ"ר"ף אימא וחסט לשם סבה,
 וצריך עיון גדול: * בשרה. ואפלו לדעת המחמירין באין הקטר יכול לירד,
 מתר בזה, ולא אסרו מרבנן באין הקטר יכול לירד אלא כשיש לו דמיון
 לבית, מה שאין כן בגדיש דאין לו דמיון לבית כלל [ט"ז]. ודעת האלהי רבה
 דמירי בזה שנוטל מקצתו בענין שהיה הגשמים יכולין לירד: * ואם חקק
 משני צדדים ארבע אמות וכו'. לענין סבך-פסול לא בעינן שיהיו ארבע
 נוכל לומר דכנתנו שיעצור ב' אמות מצד זה וב' אמות מצד זה, וכו' לשם, וכן מוכח בפסקי הרא"ש שכתב סתם: אם יש ארבע אמות במשך שבעה
 הראשונים עד הפתל, אפלו שבעה הראשונים פסול, וכן משמע בלבוש, אכן באמת יש לתרץ בפשיטות, דמאי טעמא סיג בארבע אמות מצד אחר לפסול,
 משום דעל-ידיה לא נשאר לסבה שהיה לה מתחלה ג' דפנות כי אם ב' דפנות, ועל-כן כענינו יש לאשכוחי לפעמים דצריך חקקה משני צדדים לפסול, ולכן
 שבועת שחטט בגדיש מן הצד ארבע אמות ונעשה חלל, עמר בצד זה ופנה העמרים מן הגדיש במקום שהיה חלל טפח ועשהו גבה עשרה טפחים בשעת
 שלש דפנות סביבותיו, ובאפן זה בודאי לא יוכל הארבע אמות לפסול, דהא לו יהי דבארבע אמות לא נוכל לומר דפן עקמה וחסרה דפן אחר, על-כ"ל פסול
 ישאר עוד ג' דפנות, ועל-כן ציר המחבר כגון שעשה חקיקת ארבע אמות משני הצדדין, ואם-כן לא ישאר להסבה כי אם שתי דפנות:

שער הציון

(ו) רש"י ב"ר יא, ורצה לומר שאפלו כגון בנטילתו העמרים שישאר הסבך לשם צל גם-כן לא מהג', אחרי דכעצם הסבך לא נעשה שום מעשה וכ"ס
 מריטב"א ושא"י: (ח) פוסקים: (ט) מגן-אברהם ושא"י: (י) דאף דכנה לימא לסבך החלל הראשון עתה כלל, וסבך שנעשה השתא הנה אמינא דיש בה
 משום תעשה ולא מן העשוי, קא משמע לן דאפלו הכי בשר, דאמרין דמתחלה היה כל מה שלמעלה שם סבך אלא דהשתא קליש לה ועושהו ון
 [פוסקים]: (יא) והעתיקו השרי-כנסת-הגדולה, והברכ"י יוסף מצד גם-כן פמות: (יב) לבוש וט"ז ואלהי רבה בשם ספר אמרל ובגדיש-שע: (יג) ט"ז:

שהיו נראים מבפנים ואין נראין מבחוץ (לט) בין שהיו נראים מבחוץ ואין נראין מבפנים, כשרה; לא היו לה פצימין פסולה, ימפני שהיא סבה העשויה כמבוי, שהרי אין לה אלא שני צדי האכסדרה, ואמצע האכסדרה אין בו כהל ושבגדו אין לו פצימין (פצים, פרוש לחי ומזוזה). (כל זה הוא לשון הרמב"ם, (מ) אבל אחרים חולקין, ולכן (מא) אין לעשות סבה בכהאי גוונא): ט שהיו דפנותיה גבוהים שבכה ומשהו והעמידם (מב) בפחות משלשה סמוך לארץ, כשרה (מג) אפלו הגג גבוה הרבה, ובלבד שיהא מכון כנגדו, ואפלו אינו מכון ממש (מד) ירק שהוא בתוך שלשה כנגדו, כשרה. ואם אינה גבוה אלא עשרה טפחים, אפלו אין בדפן אלא ארבעה ושני משהויין כשרה, שמעמידה באמצע, ואמבעני לבוד למעלה ולמטה וחשוב כסתום. יהיו הדפנות גבוהות מן הארץ שלשה טפחים, (מה) פסולה: י (מו) יהעושה סתו בין האילנות והאילנות דפנות לה, יאם היו (מו) חזקים או שקשר אותם וחזק אותם (מח) עד שלא תהא (י) הרוח-מצויה מנידה אותם תמיד, (מט) ומלא בין האוירים בתוך ובקש כדי שלא תניד אותם הרוח וקשר אותם, הרי זו כשרה. [*] העלפן אין נכון לעשות (נ) כל המחצות מיריעות של פשתן בלא קנים אף-על-פי שקשרן בטוב, זמנין דמנחקי ולא אדעתה והיו לה מחצה שאינה יכולה לעמד בפני רוח מצויה. והרופה לעשות בסדינים, טוב שיארג

ק נראה שם ר לשון הרמב"ם כפי פרושו שם במקרא כמו שכתב הרב המגיד שם ש כריתא שם ט"ו ת משנה שם י"ו א מירא דאבימי שם ב שם כמשה ג משנה שם כ"ד ד אוקימא דנקרא שם ה טור בשם הרב רבנו פרץ

שערי תשובה

פן, ותמה עליו מדבר התוספות, ע"ש: [*] ע"כ אין נכון כו'. וצ"ח בשכ"ח ח"א סל"א דהקשר סבה אפלו לפי אחר אין לעשות מסדינים אם לא שיארג במחצות קנים פחות משלשה, ואפשר דגם הט"ו לא קאמר אלא ברפן רביעי או אין להקפיד פניו דמדינא סגי בג', וכן נראה מלשונו, ע"ש: הסקה. וטעם קנים אלו כדי שיהיה בצורה בדפן הג' מחמת התקרה שעל שני הקנים, שהרי אין כאן מחצה ג' ממש אלא מחמת פי תקרה יורד וסותם וע"כ צריך צורת הפתח, ע"ש: (י) הרוח. אפלו עומדת בבית שאין שם רוח אינה מחצה, מ"א. ועין בהלק"ט ח"ב סימן ג שיונה פנים להקשר סבה שדפנותיה עשויות מסדינים וקנים שהיתה הרוח מנידה אותם אלא

משנה ברורה

באר הגולה

לכאורה דדוקא כשיש שם באר, ולא בדעת הראב"ה דסבירא לה אף-על-פי שאין שם בור, כמובא ברא"ש, ועין במאמר-מדרכי, וצריך ציון: נראין מבחוץ וכו'. הינו, שמבחוץ נכר שבוולט כמו עמוד, כזה: ומבפנים נמשך עם הכתל בשנה: (מ) אבל אחרים חולקין וכו'. כתב הט"ו: מי שרופה לעשות סתו בבית שלו ולפרץ הגג למעלה כמו שצוהגים, וכתלי הבית יהיו פתלי הסקה, דהינו שרופה לעשות הסקה בזוית של כהל מנחה וכתל דרום, ונמצא שאין כאן אלא שני מחצות ולמעלה מנח קורת הבית, כזה לכלי עלמא יש לומר פי תקרה יורד וסותם, דקורה זו לצרף הבית נעשה והסקה גם-כן בבית, ואם-כן הנה לה כאלו יש לה שלש מחצות: ומכל מקום ביון דלא הוי מחצה ממש רק על-ידי פי תקרה, צריך לעשות לה גם צורת הפתח, דהינו שישים פתח הקורה שני קנים, אחד אצל כהל הבית ואחד במקום סיום המחצה, דהינו במקום שפלה הסקה (ואף דבעלמא צורת הפתח לבוד לא מהני במקום מחצה שלישית, כג"ל בסעיף ב, הכא בצרופ פי תקרה מהני), והעתיקו דבריו (לט) כשה אחרונים. אמנם בפרי"מגדים וכן בבכור-רעקב מספקין כזה, לפי מה דמסיק הגגן-אברהם דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם פי אם בשרחב הקרוי ארבעה טפחים, וסתם קורת הבית אינו רחב כל-כך, ועל-פן מסיק בבכור-רעקב דטוב יותר שישים פס אחד שרחב טפח מנחה פתח הקורה פחות משלשה טפחים מן הכתל של הבית, וקנה אחר במקום שפלה הסקה של הסקה, דזה בשר בלא פי תקרה יורד וסותם כמו בשאר סבה שלשת דפנות, וכהן לא בעינן רחב הקורה ארבעה טפחים, כמבאר בסעיף ב: (מא) אין לעשות סבה בכהאי גוונא. כתב הלבוש דהינו רק לבתחלה, (מ) אבל בדעיבד יש לסמוך על דעה ראשונה: ט (מב) בפחות משלשה וכו'. דאמרינן לבוד והיו כסתום, ונמצא שיש כאן עשרה טפחים: (מג) אפלו הגג גבוה הרבה. דאמרינן (מח) גוד אסיק מחיצתא, והיו כאלו המחצות מגיעות לסקה: (מד) רק שהוא בתוך שלשה. דאמרינן לבוד מן הצד, אבל אם היה שלשה טפחים פסולה, ואפלו אם היו מחצות מגיעות ממש לסקה, קמא לו דאם הם מרחקים מן הסקה שלשה טפחים פסול, וכל-שכן כזה: (מה) פסולה. אפלו היו הדפנות גבוהות עשרה טפחים ויותר, דכל מחצה שהגדיים יכולות להקע תחתיו (מנ) אינה חשובה מחצה כלל: י (מו) העושה סתו כו'. ולא סמכה (מג) על-גבי האילן, דאם לא-כן אין עולין לה ביום-טוב, כמו שכתב סימן תרכח סעיף ג: (מו) חזקים. ואם רב הדפן (מז) מן החזק, משמע קצת בתוספות דכשרה, דעל-ידי-זה שוב אין הולך וקא ברוח: (מח) עד שלא תהא הרוח-מצויה מנידה אותם. רופה לומר, דאם מנידה אותם, אפלו אין בכח הרוח להפיל אותם לגמרי רק שעל-ידי הרוח (מח) הולך המחצה וקא, קמא לו דשוב לא חשיבא מחצה. ואפלו (מז) עומדת בבית שאין שם רוח כלל, לא חשיבה מחצה: (מט) ומלא בין האוירים כו'. הינו אם שעור הסקה שהוא עשרה טפחים בגבה הוא גם מן הענפים, (מו) דאי לאו הכי לא בעינן לזה: (נ) כל המחצות וכו'. דעת הט"ו, דמחצה אחת מן שלש מחצות שצריך לעשות בסקה יכול לעשות מיריעות, (מח) אבל במקום אחרונים משמע דאף מחצה אחת אין לעשות מסדינים, אם לא שיארג במחצות של קנים פחות משלשה טפחים, אבל מחצה רביעית

שער הציון

(לט) ובמחצית השקל מצד עוד יותר, דלדעת הכ"ח ומגן-אברהם שהסימו עם המתרש"א בענין סקה על-גבי אכסדרה ממש, גם צורת הפתח לא בעינן כזה. וכלי עלמא אמרינן פי תקרה יורד וסותם, אכן גם לדידה ישאר מה שפסק הפרי"מגדים דהרי לא אמרינן פי תקרה כי אם בשרחב הקרוי ד טפחים, ועל-פן הנכון לנהג כמו שכתבנו בפנים בשם הבכור-רעקב: (מ) והעתיקו באלה רבה: (מח) ריטב"א: (מז) פוסקים: (מג) רש"י: (מד) מגן-אברהם: (מה) כן מוכח מרש"י דבור המתחיל "שאנה יכולה", וכדבריו כתבו גם-כן הר"ן והריטב"א והאור נרע. ודחקו לרש"י לפרש כן, דאי לאו הכי יכל קשית הנקרא דמקשה וקא איקא נופו, שבודי לא יכל על-ידי הרוח אחרי שלמשה מן הנוף האילן הוא קשה ועב: (מז) מגן-אברהם ורש"א, דלא כהלכות קטנות המובא בבאר היטב: (מו) כן מוכח מרש"י ופשוט: (מח) שכותב-רעקב המובא בשער-חשובה (ומה שרצה לדחק דגם הט"ו מודה לזה, זה אינו), וכן בנהר-שילום ובאלה רבה שפתח לקשית הט"ו דבהמה אם תכרח יראה, מה שאין כן ביריעות אם תתק הקשר שלמשה לא יראה כלל, מפילא אין לנו ראייה לקחתו של הט"ו:

ט"ו ב' אמרינו לבד ועומ"ר בערב אף שא"א לדון דין עומ"ר אלא מכאן לבד, ולכן נראה דאין לדמות ההלכות זו לזו ואפשר דדע"ק לא שייך אס אין הדפנות מגיעות לה, או שאין הספק מגיע לה, אבל בשאר דוכתי שפיר אמרינן ב' הלכות, ומהא דעירובין פ"ו א' דאמרינן כוף וגוד אין ראי' דהתם מיקילין בדברנן.

סימן יד

א) ראינו מחקים את המבואות בלחות, בלא ז"ה, במקומות שא"א לעשות ז"ה מטעם פקדי העיר, ואת הלחות טועלים פ"א ואח"כ פותחים אותם ועומדים חמדי פתוחים, ונראה דאין מיקון ללחות בלא ז"ה מועיל כלום, שדלת בלא ז"ה אינו עושה פתח, אלא אם הדלת נעול הוא כשאר מחיה, ובזמן שהפתח פתוח בטלה המחיה ואסור, שהרי אין לנו בדין המחיות אלא מה שאמרו חכמים, וזולת מה שנתבאר ענינו בגמ', אין ראוי לספק בו ולהחשיבו כלל וכלל, ובגמ' אמרו עירובין י"א ב' ז"ה שאמרו קנה מכאן כו', וכ"ס דלחות הוא פתח ממנו וא"צ לשמועין, וקאמר דל"ה מהי אף שאינו פתח ממנו, וא"צ לומר דלחות בלא ז"ה, ו"א דע"כ ז"ה בלא דלחות עדיפא מדלחות בלא ז"ה, שהרי אמרו מנחות ל"ג דפתחי שימאי פטורין מן המזוזה ומפרשין לה דליה לזו שקפי או חקרה, וע"כ בדאית לזו דלחות עסקין, לדעת הרמב"ם שז' הטור צו"ד ס' רפ"ו, ואף החולקים על הרמב"ם בזה לא חלקו אלא מטעם אחר, אבל דין פתחי שימאי לא קשיא להו, ומזין דעת הראשונים ז"ל שאין דלחות בלא ז"ה חשיב פתח ופטור מן המזוזה, ואפ"ה צו"ה בלא דלחות דעת רה"פ דחייב במזוזה, ואף הרמב"ם שפטרו מן המזוזה אינו משום דלא חשיב פתח אלא משום דכחדי ובשערין כמש"כ ב"י בשם הר"מ בתשובה, הרי דל"ה בלא דלחות חשיב פתח לענין מזוזה, ודלחות בלא ז"ה לא חשיב פתח, וכיון שלא מזנינו בגמ' לענין מחיה אלא ז"ה, מאן יספק לנו שיעילו דלחות בלא ז"ה, וגם אין ראוי לחלק בין מחיות שבת ובין חיוב מזוזה דבגמ' עירובין שם משוין להו בדין פתחי שימאי ולענין חיבה, וכש"כ בזה שלא דנו עלי' בגמ' כלל להשמייענו דין דלחות בלא ז"ה, אלא שלמדנוהו שהוא אינו נידון כלל לפתח, שאין ראוי לחלק ולמחשבי' לפתח לענין שבת.

ב) ובתוספתא פ"ו דעירובין חניא מודים חכמים לר"י במעשה גוסר שזה פותח דלת קרפיו וסוחם רה"ר וזה פותח דלת קרפיו וסוחם רה"ר שמעדין ונשאין ונותנין באמצע כו' החזירו פתחים למקומן חזרו לאסורין, וקשה למה חזרו לאסורין הלא רה"ר מותר בדלחות אף בזמן שהדלחות פתוחין, כמבואר עירובין ו' ע"ב, וכ"ס משום דבעינן נעולות בלילה כדאמר שם, הלא דעת הרמב"ם והטור ס' שס"ד דבראיות נעול סגי, וע"כ שאין דלת בלא ז"ה מחיר משום פתח אלא משום מחיה וכיון שנפתח הדלת בטלה המחיה, ואף אח"ל דלאו היינו טעמא, אלא משום דשאי הדיא דתוספתא דלא נעשה הדלת אלא לקרפף, והלכך לא חשיב פתח לרה"ר, מ"מ נלמד לענין נידון דדין דהני דלחות שמעמידין למיקומי המבואות ג"כ לא נעשו לנעול כלל ואינם משמשין שום תשמיש של דלת, ולא עדיפו מדלחות הקרפף שהרי אין חסרון מה שהן מיוחדין לקרפף אלא מה שאין מיוחדין לתשמיש רה"ר.

ג) ומהא דאמר שבת ע' א' באיסקופה, פתח פתוח כלפנים ומוקי לה במבוי וחזיו מקורה וחזיו אינו מקורה וקרינן כלפי פנים והלכך פתח נעול בלחוד נשאין קורה לפתוח מנ', וה"ה דהוי מני לאוקמי בקיריו כלפי חוץ או שכלו מקורה אלא שאין בכל עובי חלל הפתח ד' אלא דקסם פתח רחבו ד', כן פרש"ן אין ראוי מכאן דלדל לא חשיב מחיה בזמן שהוא פתוח, מדלא מפסיק הדלת בפני הקורה בזמן שהפתח פתוח, כי היכי דמפסיק בזמן שהפתח נעול, ד"ל דאע"ג דחשיב מחיה דלוריתא מ"מ לא החמירו חכמים בתוך הפתח שלא יועיל לו הקורה, כי היכי דלא החמירו

א"ר ג' נמשך עובי כפי החשבון, כשיעשה בתמונה כזה קמא המרובה הלחץ בין הקינן יש לו אור ג' לכל דל, מ"מ נידון בעומ"ר, וכן מבואר במ"ב בבה"ל ס' שס"ב ס"ה ד"ה ואפילו.

חלון העשוי כזה קמא ויש באלכסוניה ג' אלא שחצר הווית, נראה דלא יס בערב עומ"ר כשיעור משך רוב הדופן במשך השמי ש"ה אף בלא לבד, אבל כותל ה' טפחים וגובה י', ויש בו חלון גע"ג נאמנע, ושאר טפח מכאן ומכאן ועומד למעלה ואוכל משכו מג"ט העליון ודל"כ הוי עומ"ר בערב (ומש"כ חו' ט"ו ב' ד"ה אי ושמא נעין כו' אינו אלא לכתחלה) ואי אוכל מג' החתמותיו הוי גדיים בוקעין הו' ולא מהני לבד כדאמר ט"ו ב' לרשב"ג נראה דאינו מחיה דאחי אפ"ה ומבטל ולא הוי עומד רק טפח מכאן ומכאן, ולא אמרינן לבד בקירות החלון כזה קמא ויהי עומ"ר בערב, על שטח יותר מנ' טפחים ומחיה שהוא רוב ארך הכותל, דכיון דאיכא לרבע גע"ג לא אמרינן לבד אף בקירות, ועי' לעיל ס' י"א ס"ק י"ד, ונראה דכל חלון בסתם פתוח מגובה י' ורחב ד' חשיב פתח, ולא חשיב הכותל מ"ה דאין ז"ה בפחות מחלל י' ורחב ד', וכמבואר בבה"ר"א שס"ג ע"י כ"ו, בלתי גבוה י', ונראה דה"ה בלתי רחבה ד' לדעת הטור, ודלא כמש"כ לעיל ס' י"א ס"ק ט"ו.

ד) סוכה כ"ד ב' כל מחיה שאינה יכולה לעמוד ברו"מ אינה מחיה, אע"ג דלעיל כ"ג א' ס"ל לבלתי חנאי דסוכה דאינה יכולה לעמוד ברו"מ דיבשה פסולה, הכא אשמועינן דאפי' אינה ניטלת, אלא הדיח מוליקה ומביאה כמו שפרש"י, ונראה דהיינו דוקא שהרזח מפור לא הענפים באופן שהן מתרחקין ג"ע זה מזה, ובטל לי' מחיה הלא שטח, הלכך פסול אף בשעה שהן נחין ושקטין ומחיתן שלימה, והי מחיה ערפי שאינה יכולה לעמוד ברו"מ, אבל אי המחיה חוקה שאין הרוח יכול לפוצה, אלא שמתמודדת מטעם לכאן ולכאן, אבל בכל שטח היא מחיה מעליה, נראה דשפיר הוי מחיה העומדת ברו"מ וזכר המ"א ס' שס"ג סק"ד בלתי שהרזח מנידו, י"ל דהיינו נמי שהרזח טופפו למטה מנ', או מרחיקו ג"ע מן הכותל, אבל בלא"ה לא מפסל, וכן הדין צו"ה, אי הרוח כופפתה למטה מנ' או מרחיקה מחילי המבוי חוץ למבוי באופן דמפסל פסולה, אבל בנדרוד בעלמא לא מפסל, והכי דע"י הרוח מתרחק חכל של ז"ה חוץ לז' הקנים פסול, אף בשאין רוח, והחבל כמיקונו, ובס' משה"ש ס' שס"ב ס"ק ר"ה כחל חלק בין קנים לחבל, ואין לזה שום שרש, דודאי כל הקנים מן הנדריים ובין העליון הוא בכלל עיקר בנין ז"ה, ודינן שזה לענין ועל ברו"מ, וגם אין מקור בש"ס לחלק בין ניטל למתנודד, ואי מפסל טענה קלה בקנים הנדריים בדין הוא שתפסול גם בקנה העליון, אבל למש"כ אין טענה פוסלת בשום מחיה, אלא בהנחה ששוכרת לשעמה את המחיה, והאחרונים ז"ל סתמו בזה ולא פירשו ענין זה.

ו) בחשו' הגרע"א ס' י"ב ב' דלא אמרינן ב' הלכות היכי דא"א לדון על אחד אלא מכאן אחד, וזהו דעת הר"ן דלא אמרינן וזמן עקומה אס אין הדפנות מגיעות לסכך וכן לא אמרינן דע"ק ולדל למ"ד ל"א לבד באמצע, ופי' בזה סוגי' דעירובין ט' א' דאמר משה ויהי חליו והק' מהרש"א דנימא משוכה או חליו וכדאיחא עניינא אבל חבט ולבד לא אמרינן, דבאמת אמרינן חבט לחוד אפי' גבוה יותר מג' (ודלא כמש"כ חו' שס) אלא דחבט ולבד ל"א נעשו יותר מג' דה"ל הלכה אחת מכאן אחד א"ד ו"ל, ומימא דאפי' נטה פתוח מג' אחי א"א לדון דין לבד אלא מכאן אחד, דהא במשך פתוח מג' וחליו פתוח מג' איכא אלכסון של גע"ג והקורה רחוקה מן הכתלים יותר מג' וז"ל מקדם חבט ואח"כ לבד ואפי' אח"ל דחבט פתוח מג' היינו לבד מ"מ מקרי ב' הלכות דא"א לדון על לבד אחד אלא א"כ קדמו לבד אחר ומה לי לבד ולבד ומ"ל לבד וזבטו, ודברא מוכח מסוגי' דאמרינן ב' הלכות אף במקום שא"א לדון על אחד אלא מכאן אחד, וכן מבואר בשבת ט' א' דמוקי לה בקירה בשמי קצות שאין בו ד' ואין בו ד' ואין ציינה ג' ובזמן שהפתח פתוח למערך לבד ופי"ה אף שא"א לדון פ"ה אלא מכאן לבד, וכן בעירובין

ה אור אלא דכל מחיה ויר כל זרע צליחא, וטעם לזו, וטעם יפין בתנאים דאמרי רבנן דב' שיש בכל ד לא יבנין ין לבד, וכן ערב הומון , שזה חמיה ובמ"ב ש"ס ה שום סניף זה, אלא אף ואפשר דאס זר אף ליחד ין בין הקנים : עד שנתא

ה דאפי' לא י" עומד י" של שמי ושל ע"י בכותל ו סוף הסתם : בפחות מג' קנה שבעה, ר מנ' כדדן טפח ומשהו דאפשר דאין ציינה, ומיה יח פתוח מג' קנים על צ"ד ין אינו נידון : ג' על ג' נחשבו לאווי מר בעומ"ר, ו דאין כח לבד לאחיה חשבון, ואין

ס' נחמך
כ"כ

ובזה סרה ג"כ השגת הד"מ על הב"י בסי' תקכ"ב, במה שאוסר ביו"ט להעמיד שולחן שרגליו מגיעות עד פחות מג' סמוך לארץ, מטעם לבד, והשיג עליו הרמ"א מדברי התוס' הג"ל, דלא אמרינן לבד להחמיר, וכן כתב הרא"ש והטור בסי' תרל"ב, — דשאני התם, דהוי דבר המסתעף מדין מחיצה לענין איסור מלאכה ביום טוב, ושפיר אמרינן בזה לבד להחמיר, כיון דלענין גוף המחיצה הוי קולא לשוויא מחיצה.

והנה לענין סכך פסול פחות מו' ואין פחות מג' דאין מצטרפין זע"ז לפסול את הסוכה, הדבר ברור דשינים תחת הסכך פסול אף שיש בהסכך פסול והאור בחד משך ד' טפחים. משום דכיון דאין מצטרפין זע"ז א"כ כל אחד גידון בפ"ע, האור גידון כלבוד והסכך פסול גידון כסכך פסול פחות מג', דשינים תחתיו מטעם פסל היוצא מן הסוכה גידון כסוכה, כדאיתא לקמן ד' י"ט. וזה דבר ברור, ודלא כמו שראיתי לחכם א' שלא כתב כן.

יט

סוכה ד' כ"ד: אמר רב אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה תנן העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה והא קאזיל ואתי הבמ"ע בקשין והאיכא נופו דעביד בהוצא ודפנא.

הרמב"ם בפיהמ"ש כאן כתב וז"ל: האילנות אין ראיות שיהיו דפנות אלא בב' תנאים הא' שיהיו האילנות בתכלית העובי והחזק כדי שלא תניעם הרוח ויטו לארץ כאשר יקרה לענפים הדקים והב' שימלא ראש האילן זבין הענפים בתבן כדי שתתקיים ולא יניענו הרוח כי העיקר אצלנו מחיצה שאינה יכולה לעמוד בפני רוח מצויה אינה מחיצה. עכ"ל.

הנה, מדכתב, „שלא תניעם הרוח ויטו לארץ“, משמע, דהא דמחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה, היינו דוקא שע"י הנעת הרוח היא באה לידי ביטול מחיצה, כגון שמטה את המחיצה לצדדין וממעט אותה משיעור גובה עשרה בהאי שעתא, או שמפור הענפים זמ"ז ביותר מג' טפחים וכיו"ב. אבל כל שאין בכח הרוח לגרום לה ביטול מחיצה אפי' חדא שעתא, שהיא מחיצה חזקה אלא שמתנוודת ברוח אנה ואנה, לא איכפת לן, ושפיר הוי מחיצה עומדת ברוח. **אכו**, מדברי הרמב"ם בחיבורו פ"ד מה' סוכה ה"ה ומיתר דברי הראשונים כאן משמע, דאם רק המחיצה מתנוודת ברוח, אף שאינה באה לידי ביטול מחיצה, אלא שהולכת ובאה ברוח, שוב לא חשיבא מחיצה. וכן כתב כאן הריטב"א להדיא: כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה פ"י שהרוח מנענעה. עכ"ל. וכן כתב המג"א בסי' שס"ג סק"ד ועוד אחרונים. וכן העתיק המ"ב להלכה בכמה דוכתי.

ולכאורה קשה, דהרי עיקר דין זה מה דבעינן שתהא המחיצה יכולה לעמוד בפני רוח מצויה, לכאורה הוא מטעם דבעינן מחיצה גמורה, וכל שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה הוי כמחיצה עראי ולא חשיבא מחיצה, וא"כ צ"ע, מה איכפת לן מה שהמחיצה מתנוודת קצת והולכת ובאה ברוח, הרי מ"מ היא

מחיצה חזקה שאין בכח הרוח להפילה או להביאה לידי ביטול מחיצה אפי' חדא שעתא, וא"כ בכה"ג למה לא חשיבא מחיצה.

אך נראה, דהנה לעיל ד' כ"ג, גבי העושה סוכתו בראש הספינה, דפליגי בה ר"ג ור"ע, מוקי לה הגמ', דמיירי בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים וכו', ור"ע סבר סוכה דירת ארעי בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה כשרה, ולכאורה קשה, נהי דלר"ע לא מיפסיל הסוכה מטעם דירה, דלא בעינן בסוכה דירת קבע, מ"מ הרי ודאי דבעינן ברפנות הסוכה דין מחיצה, וא"כ מה מועיל בה מה שיכולה לעמוד ברוח מצויה של מקום אחר, דהיינו דיבשה, הרי סוף סוף במקום שתאי עומדת, דהיינו בים, אינה יכולה לעמוד באן ברוח מצויה של אותו מקום ולא חשיבא מחיצה.

וע"כ מוכח מזה, דעיקר דין זה דכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה, אינו נלמד מסברא מטעם שהרוח מפילה ומביאה לידי ביטול מחיצה, אלא עיקרו הוא דין שיעור בחזק המחיצה, והוא בכלל ההלכתא דשיעורין ומחיצין הנאמר למשה מסיני, דשיעור חזק המחיצה הוא שתהא יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה, וסגי בזה אף כשהיא עומדת בים והרוח מצויה דים מפילה, וכדמסיים שם בברייתא: למחר נשבה הרוח ועקרתה לסוכתו של ר"ע שכראש הספינה וא"ל ר"ג עקיבא היכן סוכתך, משום דכך נאמר השיעור דלא משגיחין אלא על רוח מצויה דיבשה. וכן מורה לשון הרמב"ם בפ"ד מה' סוכה ה"ה: כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה של יבשה אינה מחיצה. עכ"ל. הרי דהוא דין שיעור במחיצות. ולפ"ז שפיר מובן מה דבעינן שהרוח לא יהא מגידה כלל, שלא תהא הולכת ובאה ברוח אפי' בלי ביטול מחיצה, כיון דאין זה מטעם ביטול מחיצה, אלא משום דין שיעור בחזק המחיצה, וכך נאמר השיעור דבעינן שלא תהא הרוח מצויה דיבשה מגידה כלל.